

Spækhugger

©Birgitte Rubæk

Spækhugger (*Orcinus orca*)

Engelsk: Killer whale

Tysk: Schwertwal

Fransk: Orque

Spansk: Orca.

Beskrivelse:

Mellemstor hval uden velafsat næb, men med midtstillet rygfinne. Voksne dyr er mellem 460 og 980 cm lange og vejer mellem 2,6 og 9 t. Nyfødte spækhuggere er omkring 230 cm lange og vejer ca. 180 kg.

Der er 10-14 kraftige tænder i hver kæbehalvdel. Tænderne er ovale i tværsnit.

Voksne hanners rygfinne er sværdformet, bliver op til 2 meter høj og er tydelig forskellig fra hunnernes mere "normale" delfinrygfinne.

Udbredelse:

Spækhuggeren lever både oceanisk og langs kysten. I Nordatlanten kan den derfor i princippet ses overalt. Selvom den bør betegnes som kosmopolit så er den mest knyttet til de koldere havområder. Den er ret almindelig ved Island og flere steder langs Norges vestkyst især i Tysfjorden og ved Andenes. Den optæder jævnlige i Skagerrak og trænger i visse år helt ind til Bælthavet og den indre Østersø. Den ses tit ved Skotlands kyster, mens den forekomst i den sydlige Nordsø og Kanalen er ret sjælden. I Det irske Hav og Biscayabugten ses der ligeledes jævnlige spækhuggere. I Middelhavet er den hyppigst i den vestlige halvdel, mens den anses for at være relativt sjælden i den østlige halvdel. Spækhuggeren er ikke med sikkerhed dokumenteret fra Sortehavet.

Adfærd

Spækhuggerene lever i flokke på 10-50 dyr, der alle er beslægtet med hinanden. Hver flok har sit egen dialekt af 'spækhuggersproget'.

Spækhuggeren jager i flok og har udviklet en lang række jagtteknikker. Den kan strande sig selv for at snuppe en hvilende sæl, den kan ved hjælp af lyde koncentrere en fiskestime til en solid søjle.

Spækhuggeren kan springe helt ud af vandet. Spionkig forekommer hyppigt.

Korte dyk varer 10-35 sekunder, længere er op til 4 minutter og 17 minutter er den længste dokumenterede dykkesetid. Spækhuggeren kan dykke ned til mindst 260 m. Spækhuggeren hører til de hurtigste blandt hvalerne med en tophastighed på over 60 km i timen.

Forplantning

Hannerne bliver kønsmodne i en længde 5.2 m og i en alder på 16 år, mens hunnerne på 4,6 m og 8 år gamle kan være kønsmodne. Forplantningen foregår dog yderst langsom hos spækhuggere, da kun kønsmodne hunner med høj rang føder unger. Der fødes derfor gennemsnitligt kun en unge hvert 5. år. Drægtigheden varer 19 måneder og diegivningen kan strække sig over mere end et år.

Føde

Spækhuggeren har en lang række fisk og blæksprutter på menukortet, men er desforuden kendt for at æde sæler, marsvin, delfiner og havfugle. Selv store hvaler som blåhval og kaskelot står på dens menukort.

Naturlige fjender:

Ingen

Relation til mennesket:

Der har været kommercielle fangster af spækhuggere fra norsk og islandske side i mindre omfang. Endvidere er der indfanget dyr til fangenskab fra bl. a. islandske havområder.

Lignende arter

På grund af sin størrelse og farvetegning samt sin spektakulære adfærd kan spækhuggeren normalt ikke forveksles med andre arter. Hannernes rygfinne, den hvide plet bag øjet samt det grå komma bag rygfinnen er umiskendelige.

Hvidnæsen er den eneste anden hval der har skarpt afsatte hvide og sorte tegninger, men den er dels meget mindre og dels kendetegnet ved en meget mere akrobatisk farvetegning.

Danske fund og observationer

Forekommer jævnligt i den nordlige Nordsø og Skagerrak. Senest strandet 1995 på Mandø. Observeret flere gange i 2000, 2001 og 2002..

Tekst: Carl C. Kinze